

## AN EXPLANATORY ANALYSIS ON THE INVESTMENT PREFERENCES OF UNIVERSITY STUDENTS WITH RESPECT TO FINANCIAL CHARACTERISTICS AND CRYPTO ASSETS

DOI: 10.17261/Pressacademia.2023.1666

PAP- V.16-2023(12)-p.65-72

Ahmet Rutkay Ardogan<sup>1</sup>, Mehmetcan Suyadal<sup>2</sup>, Yavuz Gul<sup>3</sup>

<sup>1</sup>Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Finance and Banking Department, Istanbul, Turkiye.

[rutkayardogan@beykent.edu.tr](mailto:rutkayardogan@beykent.edu.tr), ORCID: 0000-0003-4936-0691

<sup>2</sup>Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Capital Markets Department, Istanbul, Turkiye.

[mehmetcansuyadal@beykent.edu.tr](mailto:mehmetcansuyadal@beykent.edu.tr), ORCID: 0000-0002-8235-7462

<sup>3</sup>Beykent University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Business Administration Department, Istanbul, Turkiye.

[yavuzgul@beykent.edu.tr](mailto:yavuzgul@beykent.edu.tr), ORCID: 0000-0002-0208-6798

### To cite this document

Ardogan, A.R., Suyadal, M., Gul, Y. (2023). An explanatory analysis on the investment preferences of university students with respect to financial characteristics and crypto assets. PressAcademia Procedia (PAP), 16, 65-72.

Permanent link to this document: <http://doi.org/10.17261/Pressacademia.2023.1666>

Copyright: Published by PressAcademia and limited licensed re-use rights only.

### ABSTRACT

**Purpose-** Considering the diversity of investment instruments and the complexity of financial markets, making the right investment decisions is an important issue for market participants. In addition, rational and irrational factors have an impact on investment decisions. In this context, determining the effect of rational and irrational factors, which can be considered as financial characteristics for an investor, on investment preferences will be beneficial for future investments. The aim of this study is to determine how financial characteristics (financial literacy, self-confidence, risk susceptibility) shape investment preferences by using a sample selected from university students. Another aim of the study is to determine whether investment decisions for crypto assets, which can be considered relatively new compared to traditional assets, are also shaped according to these characteristics.

**Methodology-** The data obtained in the study were evaluated by frequency analysis and correlation analysis, respectively.

**Findings-** While the most preferred investment tool by female participants is gold, men are in favor of foreign currency. Cryptoassets are the second choice of male participants. Equity and deposit investment were the least preferred products for both genders. The averages of financial literacy, self-confidence and risk-proneness of male participants are higher than females. When the correlation levels between the investment preferences of the participants are examined, it is seen that the most striking correlation is between cryptoassets and stocks. On the other hand, it was seen that the participants who invested more in cryptoassets were investors with cryptoasset literacy and risk-taking profiles. Finally, it is another finding that male participants prefer to invest in crypto assets approximately three times more than female participants.

**Conclusion-** The results of the study revealed that the investment preferences of university students differ according to various criteria.

**Keywords:** Investment preferences, financial literacy, self-confidence, risk susceptibility, cryptoassets

**JEL Codes:** G11, G19

## ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YATIRIM TERCİHLERİNİN FİNANSAL KARAKTERİSTİKLER VE KRİPTO VARLIKLAR BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

### ÖZET

**Amaç-** Yatırım araçlarının çeşitliliği ve finansal piyasaların karmaşıklığı göz önüne alındığında doğru yatırım kararlarını alabilmek piyasa katılımcıları için önem arz eden bir konudur. Rasyonel temele dayanan bilgi gibi faktörlerin yanı sıra rasyonel olmayan duygu gibi faktörlerin de yatırım kararları üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda bir yatırımcı için finansal karakteristikler olarak değerlendirilebilecek söz konusu rasyonel ve irrasyonel faktörlerin yatırım tercihlerine ne gibi bir etkisi olduğunun belirlenmesi gelecek yatırımlar için fayda sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinden seçilmiş bir örneklem kullanılarak finansal karakteristiklerin (finansal okuryazarlık, kendine güven, riske yatkınlık) yatırım tercihlerine ne şekilde yön verdiğinin belirlenmesidir. Çalışmanın bir diğer amacı geleneksel varlıklara kıyasla görece yeni sayılabilecek kripto varlıklara olan yatırım kararlarının da söz konusu karakteristiklere göre şekillenip şekillenmediğinin tespit edilmesidir.

**Yöntem-** Çalışmada elde edilen veriler sırasıyla frekans analizi ve korelasyon analizleri ile değerlendirilmiştir.

**Bulgular-** Kadın katılımcıların en çok tercih ettiği yatırım aracı altın iken erkeklerde bu durum dövizden yanadır. Kripto varlıklar ise erkeklerin ikinci tercihidir. Hisse senedi ve mevduat yatırımı ise her iki cinsiyet için de en az tercih edilen ürünler olmuştur. Erkek katılımcıların finansal okuryazarlık, kendine güven ve riske yatkınlık ortalamaları ise kadınlardan yüksektir. Katılımcıların yatırım tercihleri arasındaki korelasyon

düzeyleri incelendiğinde en dikkat çekici korelasyonun kriptovarıklar ile hisse senetleri arasında olduğu görülmektedir. Öte yandan kriptovarıklara daha yüksek yatırım yapan katılımcıların kriptovarlık okuryazarlığına sahip ve risk almayı seven profilde yatırımcılar olduğu görülmüştür. Son olarak, erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla yaklaşık üç kat daha fazla kripto varlıklara yatırım yapmayı tercih ettiği bir başka bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

**Sonuç-** Çalışma sonuçları çeşitli kriterlere göre üniversite öğrencilerinin yatırım tercihlerinin farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Yatırım tercihleri, finansal okuryazarlık, kendine güven, riske yakınlık, kriptovarıklar

**JEL Kodları:** G11, G19

## 1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak büyüyen ve gelişen finansal piyasalarda doğru yatırım kararlarını alabilmek günümüzde de önemini koruyan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Karmaşıklaşan yeni finansal ürün ve hizmetlerin de etkisiyle söz konusu yatırım kararlarında doğru tarafta olabilmek bilgi ve tecrübe gerektirmektedir. Nitekim küresel finansal piyasalar daha riskli ve tahmin edilemez hale gelirken, yeni geliştirilen finansal ürün ve hizmetlerin karmaşıklık seviyesi, finansal bilgi düzeyi yeterli seviyede olmayan yatırımcıların tasarruflarını doğru değerlendirebilmesini engelleyen bir faktör haline gelmiştir. Bu durum, bireylerin kişisel birikimlerini yönetebileceği bilgi ve becerinin, yani finansal okuryazarlığın önemini göstermektedir (Lusardi ve Mitchell, 2011). Finansal okuryazarlık, kısaca bireyin önemli finansal konseptleri anlayabilme becerisinin ölçümüdür. Noctor, Stoney ve Stradling'e (1992) göre farklı ekonomik koşullarda paranın kullanımı ve yönetimi ile bilgiye dayalı kararlar verme yeteneği olan finansal okuryazarlık, özellikle son yıllarda devletlerden finans sektörü aktörlerine farklı grupların önemli gündem maddesi olmuştur. Günümüzde finansal okuryazarlığın hem bilimsel, hem sektörel olarak önem kazanmasının nedenlerinden biri, finansal piyasaların gittikçe kompleks bir hale bürünmesi ve bununla bağlantılı olarak yeni finansal ürünlerin ortaya çıkmasıdır (Al-tamimi vd, 2009). Özellikle internetin ve finansal teknolojilerin (fintech) ağırlık kazanmasıyla, finansal karar verme süreçlerinin etkenlerinin bir nesil öncesine göre bile oldukça farklılaştığı söylenebilir (Boshara vd, 2010).

Finansal bilgi ve beceri temelinde şekillenen finansal okuryazarlık konseptinin yanı sıra yatırım kararlarında bireysel ya da davranışsal olarak adlandırılabilir faktörlerde etkili olmaktadır. Bu çalışmada finansal konularda kendine güven ve finansal riske yakınlık olarak ele alınan söz konusu faktörler de karar süreçlerinde yatırımcı davranışlarına şekil vermektedir. Kendine güven, bilinçli ya da bilinçsiz olarak yatırım kararlarında bireyin kişiliğinden kaynaklanan pozitif-negatif motivasyonu nitelerken, riske yakınlık ise bireylerin bir yatırım kararında ne derece risk alabileceğinin ölçütüdür.

Kripto varlıklar doğası gereği merkeziyetsiz bir yapıda olsa da günümüzde birçok merkezi kanal (borsalar) aracılığıyla alınıp satılmakta ve el değiştirmektedir. Dolayısıyla kripto varlıklarında geleneksel finansal ürünlerin borsalardaki alım satım dinamiklerine sahip olduğu ve geleneksel ürünler ile bu yönden benzer özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Ancak geleneksel varlıklar özelindeki yatırım kararları ile kripto varlıklara yönelik yatırım kararlarının aynı demografik faktörlerden ya da aynı finansal karakteristiklerden etkilenip etkilenmediği konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Çalışmanın motivasyonu söz konusu tespiti destekleyecek veriler elde etmektir.

Bu çalışmada, bireylerin yatırım tercihleri finansal karakteristikler ve kripto varlıklar bağlamında incelenmektedir. Bu kapsamda çalışmada finansal karakteristikler olarak gruplandırılan değişkenler finansal okuryazarlık, finansal kendine güven ve finansal riske yakınlık değişkenleri olup, bu karakteristiklerin bireylerin yatırım araçları tercihleri arasındaki ilişkiler frekans ve korelasyon analizleri ile incelenmiştir. Ayrıca söz konusu karakteristiklere göre kripto varlık yatırım tercihleri de incelenmekte ve çalışma sonuçlarının piyasa katılımcılarına ve düzenleyicilerine fayda sağlaması beklenmektedir.

## 2. LİTERATÜR

Türkiye'de finansal okuryazarlığın incelendiği çalışmaların ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri üzerinde (uygulama ve veri toplama kolaylığı göz önüne alınarak) gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmaların büyük bir bölümünde üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri hem bir bütün olarak hem de alt boyutları ile ölçülmüş ve demografik faktörlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine odaklanılmıştır. Ergün vd. (2014) çalışmalarında işletme bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik faktörlere göre değişip değişmediğini incelemiştir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler Ki-kare bağımsızlık testi ile analiz edilmiştir. Çalışma bulguları, işletme bölümü öğrencilerinin yalnızca temel düzeyde finansal okuryazar sayılabileceğini göstermiştir. Enflasyon kavramına yönelik bilgi düzeyi cinsiyet, öğretim türü ve ortalama aylık hane gelirine göre farklılık gösterirken, borsa ve temel işlevlerine yönelik bilgiler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Faiz oranlarının tahvil fiyatlarına etkisine ilişkin okuryazarlık düzeyinin ise öğretim türüne göre, yatırım araçlarının çeşitlendirilmesi bilgisinin ise aylık ortalama hane gelirine göre değiştiği çalışmanın diğer bulguları arasındadır. Kılıç vd. (2015) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık derecelerinin farklı demografik özelliklere göre değişip değişmediğini incelemiştir. Bu kapsamda Gaziantep Üniversitesi öğrencileri üzerine bir anket uygulanmıştır. Analiz sonuçları, öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı düzeyinin %48 olduğunu ve erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek bir dereceye sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca kredi kartı ve internet bankacılığı gibi ürünlerin kullanımının finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde etkisi olduğu da çalışmanın bir başka bulgusudur. Biçer (2016) çalışmalarında "Finansal Okuryazarlık" eğitimi verilen bir fakültede öğrenim gören üniversite öğrencilerine bir anket uygulamıştır. Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri harcama, tutum, ilgi ve ilgi şeklinde dört alt boyutta incelenmiştir. Çalışmada katılımcıların eğitim gördükleri bölüm, finans eğitimi alıp almadıkları ve demografik özellikleri ile finansal okuryazarlıkları arasındaki farklılıklar ortaya konmuştur. Söz konusu dört boyut için cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememişken, ilgi konusunda finans eğitimi alan öğrenciler almayanlara göre daha yüksek bir düzeydedir. Ayrıca katılımcı öğrencilerin okudukları bölüme göre tüm boyutlarda, okudukları sınıfa göre ilgi ve ilgi alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yücel ve Çiftçi

(2018) çalışmalarında Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde öğrenim gören 300 öğrencinin finansal okuryazarlık düzeylerini bir anket uygulaması ile mercek altına almışlardır. Bu kapsamda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmüş ve demografik özellikleri ile arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin %45'inin finansal okuryazarlık hakkında orta düzeyde bilgi sahibi olduğunu, %38.6'sının ise finansal konularda başarılı olduğunu göstermiştir. Demografik özelliklere göre ise finansal okuryazarlığın anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yılmaz ve Kaymakçı (2021) çalışmalarında Anadolu ve Mesleki Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrenciler üzerine finansal okuryazarlık ve finansal davranışlar kapsamında bir anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Toplam 456 katılımcıdan oluşan ankete verilen cevaplar ışığında, finansal davranışların finansal okuryazarlık düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre harcamalarını kontrol eden ve tasarruf eğilimi daha yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Üniversiteler ve benzeri kurumlardaki uygulamaların yanı sıra finansal okuryazarlığın risk alma ya da girişimcilik davranışına yönelik etkilerini belirlemeye yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmiştir. Diğer araştırmalarda ise kamu çalışanları, hane halkları, girişimciler, banka müşterileri ve işçiler gibi çeşitli toplumsal gruplar üzerine benzer uygulamalar yapılmıştır. Fettahoğlu (2015) çalışmalarında Hane halklarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli İli özelinde bir anket uygulaması gerçekleştirmiştir. Bu uygulama ile ankete katılım sağlayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve aile bütçesinin yönetimi konusundaki tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen katılımcıların verdiği cevaplara göre gerçekleştirilen analizler, katılımcıların temel düzeyde bilgili olduklarını ancak karmaşık finansal ürünler ile ilgili bilgi düzeylerinin yetersiz kaldığı görülmüştür. Çalışmanın bir diğer sonucu hane halkları açısından yatırım araçları konusunda gerekli bilgilere sahip olunmadığı ve sermaye piyasası araçlarının kullanımının düşük olduğu belirlenmiştir. Kıran ve Bozkurt (2020) finansal okuryazarlık, risk alma eğilimi ve belirsizliğe karşı tolerans değişkenleri arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarında Batı Akdeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren girişimciler üzerine bir uygulama gerçekleştirmiştir. Bilgi, tutum ve davranış ekseninde boyutlandırılan finansal okuryazarlık düzeyi, risk alma eğilimi ve belirsizliğe karşı tolerans değişkenlerini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemiştir. Bir başka ifade ile finansal okuryazarlığın girişimci özelliklere olumlu bir fayda sağladığı görülmüştür. Uluslararası literatür incelendiğinde ise gerçekleştirilen çalışmalar finansal okuryazarlığın demografik faktörlerin yanı sıra farklı değişkenler ile ilişkili olup olmadığını araştırmaktadır. Bu konudaki öncü çalışmalardan birini gerçekleştiren Lusardi vd. (2010), ABD'de 7417 bireye uygulanan anket verilerinden yola çıkarak finansal okuryazarlığın sosyodemografik özellikler ve aile yapısıyla doğrudan bağlantılı olduğunu belirlemişlerdir. Abreu ve Mendes (2010), Mayıs 2005'te Portekiz'de bireysel yatırımcılar özelinde gerçekleştirilen bir anketin verilerini kullanarak, finansal okuryazarlık düzeyinin portföy çeşitlendirme kararlarına etkisini araştırmışlar ve eğitim seviyesi ile finansal bilgi düzeyinin portföy çeşitlendirmesi üzerinde pozitif etkilerinin olduğunu bulmuşlardır. Hermansson ve Jonsson (2021), İsveç'teki bir kurum tarafından 10 binin üzerinde bireye yapılan anket verilerini kullanarak, finansal okuryazarlık ve risk toleransı arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Zhao ve Zhang (2021), finansal okuryazarlık ve kripto para piyasaları arasındaki bağlantıyı araştırdıkları çalışmalarında, 2018 yılında ABD'de bir kurum tarafından 2000 yatırımcıya uygulanan anket verilerini lojistik regresyon vb. yöntemlerle analiz ederek, hem finansal okuryazarlık düzeyinin hem yatırım tecrübesinin kripto para piyasalarına katılımı olumlu etkilediğini ortaya koymuşlardır.

### 3. VERİ VE YÖNTEM

Çalışmada üniversite öğrencilerinin yatırım tercihlerinin finansal karakteristikler ve kripto varlıklar bağlamında değerlendirilmesi amacıyla toplam 331 katılımcıya yüz yüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Üniversite öğrencileri evrenini temsilen kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 2021-2022 Bahar yarıyılında Beykent Üniversitesi'nde ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenimlerini sürdüren 331 katılımcıdan elde edilen veriler analize tabi tutulmuştur. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 159 erkek ve 172 kadın katılımcı bulunmakta olup katılımcıların verdiği cevaplara sırasıyla Frekans analizi ve Korelasyon analizleri uygulanmıştır.

Finansal karakteristikler bağlamında gerçekleştirilen analizlerde finansal karakteristik olarak belirtilen özellikler finansal okuryazarlık, kendine güven ve finansal riske yatkınlık olup her bir değişken için ayrı ayrı ölçeklerden faydalanılmıştır. Bu ölçekler sırasıyla Lusardi ve Mitchell (2011), Rooij vd. (2011), Finke vd. (2017), Lin (2011) ve Adil vd. (2022)'den alınmıştır. Kripto varlıklara yatırım tercihlerinin belirlenebilmesi için ise katılımcılara ilgili piyasada işlem yapıp yapmadıklarına yönelik 1 soru yöneltilmiştir. Frekans analizleri ve korelasyon analizleri sonucu yatırım araçlarına yönelik elde edilen bulgular bir sonraki bölümde sunulmaktadır.

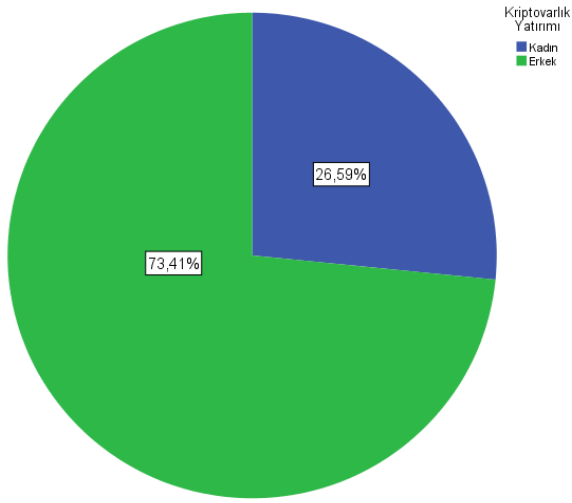
### 4. BULGULAR

Çalışmada öncelikle katılımcıların kripto varlık piyasalarına katılım gösterip göstermediğine yönelik sonuçlar inceleme altına alınmıştır. Toplam 331 katılımcıdan 88'inin kripto varlık yatırımı bulunduğu ve söz konusu yatırıma sahip öğrencilerin 65'inin (%73,41) erkek, 23'ünün (%26,59) kadın olduğu görülmüştür. Bu sonuç, erkek öğrencilerin kriptovarlıklara daha fazla ilgi duyduğunu göstermektedir (Şekil 1).

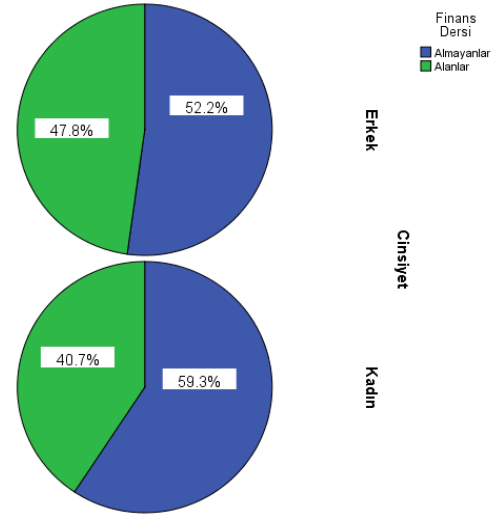
Finansal okuryazarlık ve dolayısıyla finansal yatırım kararları üzerinde etkisi olduğu düşünüldüğünden, öğrencilere "öğretim hayatları boyunca Finans dersi alıp almadıkları" sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerden 146'sı bu soruya olumlu cevap vermiştir. Aşağıdaki grafikte görülebileceği üzere, erkek öğrencilerin %47.8'i Finans dersi aldığını ifade ederken, bu oran kadın öğrenciler arasında %40.7 oranında kalmıştır (Şekil 2). Öğrencilere yöneltilmiş olan finansal okuryazarlık seviyesini ölçen sorulara verilen doğru cevap oranıyla, Finans dersi almış olmalarının arasındaki korelasyonun yalnızca 0.20 oranında kalması ayrıca dikkat çekicidir.

Ankete öğrencilere tercih ettikleri yatırım enstrümanları da sorulmuştur. 117 öğrencinin işaretlediği altın, en çok tercih edilen yatırım enstrümanı olmuştur. Altını, 108 öğrencinin tercih ettiği döviz takip etmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, kriptovarlıklar 88 öğrenci tarafından tercih edilmiş, hisse senedi ve mevduat ise sırasıyla 47 ve 30 öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Yatırım enstrümanları arasında mevduatın en az tercih edilen olması dikkat çekmektedir (Şekil 3). Bunda en büyük etkenin, mevduatın son yıllarda enflasyona karşı yatırımcıyı yeterince koruyamaması olduğu düşünülmektedir.

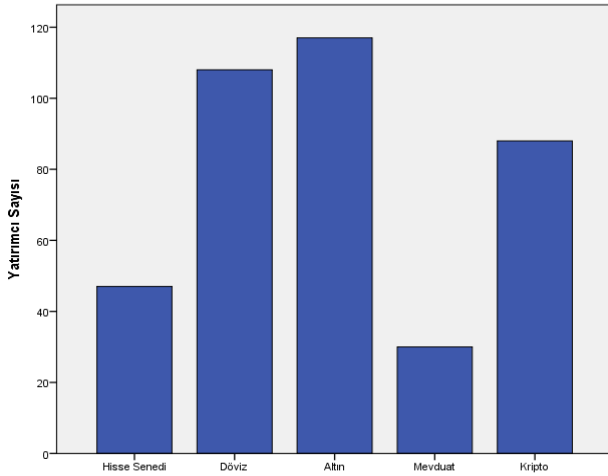
Şekil 1: Cinsiyete göre Kriptovarlık Yatırımcıları



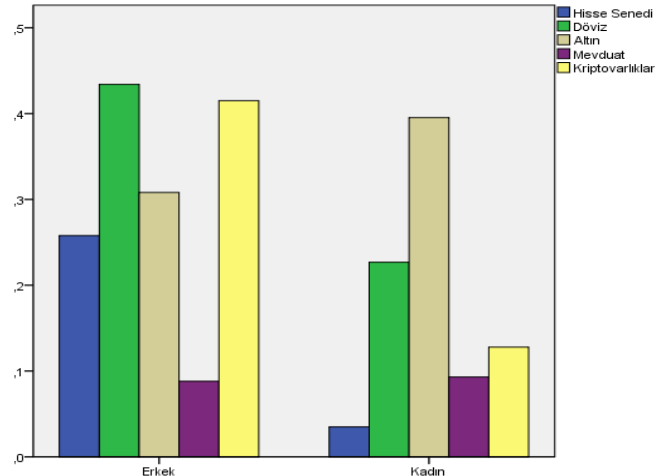
Şekil 2: Cinsiyete göre Öğrencilerin Finans Dersi Alma Oranı



Şekil 3: Yatırım Enstrümanlarının Tercih Edilme Oranı



Şekil 4: Yatırım Enstrümanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı



Şekil 4'te anket katılımcılarının cinsiyetlerine göre finansal enstrüman tercihlerinin dağılımı görülmektedir. Kadınlar tarafından en çok tercih edilen birinci yatırım enstrümanı altın, ikinci tercihleri ise erkek katılımcıların ilk tercihi olan döviz olarak tespit edilmiştir. Erkek bireylerin ikinci tercihi enstrüman ise kriptovarlıklar olmuştur. Her iki cinsiyetteki katılımcılar için de en az tercih edilen yatırım araçları hisse senetleri ve mevduat hesabıdır. Genel bir çerçeveye çizmek gerekirse, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha risksiz yatırım enstrümanlarını tercih ettiği gözlemlenmektedir. Yine kriptovarlıkların daha çok erkek katılımcılar tarafından tercih edildiği net bir şekilde görülmektedir.

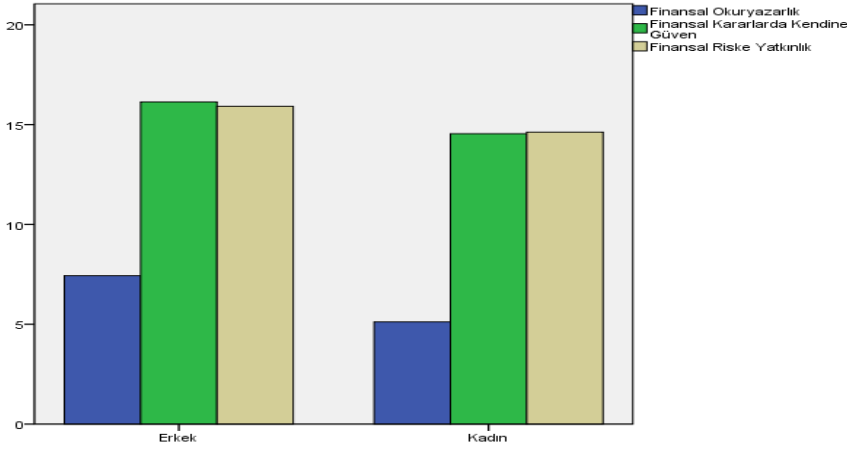
Şekil 5, anket katılımcılarının cinsiyete göre ortalama finansal okuryazarlık, finansal yatırım kararlarında kendine güven ve finansal yatırımlarında riske yatkınlık ortalamalarına odaklanmıştır. Grafikten anlaşılabilir olduğu gibi, erkek katılımcıların finansal okuryazarlık derecesi, kadın katılımcılara oranla daha yüksektir. Ankette finansal okuryazarlık seviyesini belirlemek amacıyla hazırlanan on beş adet soruya, erkek katılımcılar ortalama yedi adet doğru yanıt verirken, doğru yanıt sayısı kadınlarda ortalama beşe düşmüştür. Buna paralel olarak, erkek öğrencilerin finansal konularda kendine güven derecesi, kadın öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Söz konusu farklılık, erkek katılımcıların kadınlara kıyasla yüksek finansal okuryazarlık derecesine sahip olmasıyla açıklanabilir. Son olarak, erkek katılımcıların ortalama olarak finansal yatırım kararlarında daha riskli yatırımlara yatkın olma oranlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, genel olarak erkeklerin finansal yatırımlarda kadınlara göre daha çok riske yatkın olduğu savıyla örtüşmektedir.

Tablo 1: Tercih Edilen Finansal Varlıkların Korelasyon Matrisi

	Hisse Senedi	Döviz	Altın	Mevduat	Kripto Varlık
Hisse Senedi	1.000				
Döviz	<b>0.141**</b> (0.010)	1.000			
Altın	0.043 (0.433)	<b>0.200***</b> (0.000)	1.000		
Mevduat	<b>0.113**</b> (0.040)	0.095 (0.086)	0.075 (0.175)	1.000	
Kripto Varlık	<b>0.284***</b> (0.000)	<b>0.238***</b> (0.000)	0.099 (0.073)	-0.023 (0.674)	1.000

\*\*\*  $p < 0.01$ , \*\*  $p < 0.05$ , \*  $p < 0.1$

Şekil 5: Finansal Karakteristiklerin Cinsiyete Göre Ortalamaları



Tablo 1’de sunulan, katılımcıların tercih ettiği yatırım ürünleri arasındaki korelasyonları incelediğimizde, en dikkat çekici korelasyonun kriptovarıklar ile hisse senedi arasında olduğu (0.284) görülmektedir. Bu grupta en riskli yatırım aracının bu iki varlık olduğu düşünülürse, en yüksek korelasyonun kriptovarlık ve hisse senedi arasında olması beklenen bir sonuçtur. İkinci en yüksek korelasyon kriptovarlık ve döviz arasında (0.238), üçüncü olarak döviz ve altın arasında (0.2) görülmektedir. İkinci tabloda, katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesi ile yatırım yapmayı tercih ettikleri finansal varlıklar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi ile en yüksek korelasyona sahip finansal varlık olarak hisse senedi dikkati çekmektedir. Hisse senedi yatırımcılarının, daha başarılı bir kar stratejisi için finansal okuryazarlıklarını artırması gerekliliği, bu korelasyonun nedeni olabilir. Finansal okuryazarlık seviyesi ile hiçbir finansal varlığa yatırım yapmamış olma seçeneği arasındaki ters korelasyon da benzer şekilde açıklanabilir. Bu tabloda dikkat çeken bir diğer nokta ise finansal okuryazarlık ile en yüksek ikinci korelasyona sahip yatırım aracının kriptovarıklar olmasıdır.

Tablo 2: Finansal Okuryazarlık Seviyesi – Tercih Edilen Finansal Varlıkların Korelasyon Matrisi

	Finansal Okuryazarlık	Hisse Senedi	Döviz	Altın	Mevduat	Kripto Varlık	Hiçbiri
Finansal Okuryazarlık	1.000						
Hisse Senedi	<b>0.454***</b> (0.000)	1.000					
Döviz	<b>0.199***</b> (0.000)	<b>0.141**</b> (0.010)	1.000				
Altın	<b>0.119**</b> (0.030)	0.043 (0.433)	<b>0.200***</b> (0.000)	1.000			

<b>Mevduat</b>	<b>0.136**</b> (0.013)	<b>0.113**</b> (0.040)	0.095 (0.086)	0.075 (0.175)	1.000		
<b>Kripto Varlık</b>	<b>0.276***</b> (0.000)	<b>0.284***</b> (0.000)	<b>0.238***</b> (0.000)	0.099 (0.073)	-0.023 (0.674)	1.000	
<b>Hiçbiri</b>	<b>-0.273***</b> (0.000)	<b>-0.325***</b> (0.000)	<b>-0.530***</b> (0.000)	<b>-0.565***</b> (0.000)	<b>-0.231***</b> (0.000)	<b>-0.271***</b> (0.000)	1.000

\*\*\* p<0.01, \*\* p<0.05, \* p<0.1

Aşağıdaki tabloda ise katılımcıların yatırım tercihinde buldukları finansal varlıklar ile finansal yatırım kararlarında kendine güvenleri ve finansal yatırımlarında riske yatkinlikleri arasındaki korelasyonlar görülmektedir. Öncelikle, hiçbir finansal varlığa yatırım yapmamak ile finansal yatırım kararlarında kendine güven ve finansal yatırımlarında riske yatkinlik arasındaki ters korelasyon göze çarpmaktadır. Riskten kaçınan ve/veya finansal yatırım kararlarında kendine güven seviyesi düşük katılımcıların finansal varlıklara yatırımdan kaçınması beklenen bir sonuçtur. Finansal risklere açık katılımcıların en çok hisse senedine ve en az altına yatırım yapmış olması yine bir diğer beklenen sonuçken, kripto varlık yatırımları ile korelasyonunun mevduat yatırımları ile benzer oranda olması şaşırtıcıdır. Finansal yatırım kararlarında kendine güven ile en yüksek korelasyona sahip finansal varlıklar ise hisse senedi ve kripto varlıklar olmuştur.

**Tablo 3: Yatırımlarda Kendine Güven – Finansal Riske Yatkinlik – Tercih Edilen Finansal Varlıkların Korelasyon Matrisi**

	<b>Kendine Güven</b>	<b>Riske Yatkinlik</b>	<b>Hisse Senedi</b>	<b>Döviz</b>	<b>Altın</b>	<b>Mevduat</b>	<b>Kripto Varlık</b>	<b>Hiçbiri</b>
<b>Kendine Güven</b>	1.000							
<b>Riske Yatkinlik</b>	<b>0.396***</b> (0.000)	1.000						
<b>Hisse Senedi</b>	<b>0.202***</b> (0.000)	<b>0.357***</b> (0.000)	1.000					
<b>Döviz</b>	0.074 (0.179)	0.019 (0.727)	<b>0.141**</b> (0.010)	1.000				
<b>Altın</b>	0.004 (0.947)	-0.007 (0.894)	0.043 (0.433)	<b>0.200***</b> (0.000)	1.000			
<b>Mevduat</b>	0.082 (0.138)	0.051 (0.356)	<b>0.113**</b> (0.040)	0.095 (0.086)	0.075 (0.175)	1.000		
<b>Kripto Varlık</b>	<b>0.131***</b> (0.017)	0.052 (0.343)	<b>0.284***</b> (0.000)	<b>0.238***</b> (0.000)	0.099 (0.073)	-0.023 (0.674)	1.000	
<b>Hiçbiri</b>	<b>-0.165***</b> (0.003)	<b>-0.128**</b> (0.020)	<b>-0.325***</b> (0.000)	<b>-0.530***</b> (0.000)	<b>-0.565***</b> (0.000)	<b>-0.231***</b> (0.000)	<b>-0.271***</b> (0.000)	1.000

\*\*\* p<0.01, \*\* p<0.05, \* p<0.1

Son olarak, bireylerin kripto varlıklara yaptıkları yatırımın tutarı ile finansal okuryazarlıkları, kripto varlıklar hakkında bilgi seviyeleri, yatırım kararlarında kendine güvenleri ve yatırımlarında riske yatkinliklerinin arasındaki korelasyon ilişkileri incelenmiştir. Beklenen bir şekilde, kripto varlıklara yatırım miktarıyla en yüksek korelasyonu kripto varlık okuryazarlığı sağlamıştır. İkinci en yüksek korelasyon derecesi ise, katılımcının finansal risklere yatkinliğiyle olup, finansal risk almayı seven katılımcıların kripto varlıklara daha yüksek miktarda yatırım yaptıklarını göstermektedir.

**Tablo 4: Finansal Okuryazarlık – Kripto varlık Okuryazarlığı – Yatırımlarda Kendine Güven – Finansal Riske Yatkinlik – Kripto varlık Yatırım Miktarı Korelasyon Matrisi**

	<b>Finansal Okuryazarlık</b>	<b>Kripto varlık Okuryazarlığı</b>	<b>Kendine Güven</b>	<b>Riske Yatkinlik</b>	<b>Kripto varlık Yatırım Miktarı</b>
<b>Finansal Okuryazarlık</b>	1.000				
<b>Kripto varlık Okuryazarlığı</b>	-0.078 (0.468)	1.000			
<b>Kendine Güven</b>	<b>0.176***</b> (0.001)	0.063 (0.560)	1.000		
<b>Riske Yatkinlik</b>	<b>0.289***</b> (0.000)	-0.036 (0.738)	<b>0.396***</b> (0.000)	1.000	
<b>Kripto varlık Yatırım Miktarı</b>	0.103 (0.338)	0.172 (0.109)	0.133 (0.216)	0.152 (0.158)	1.000

\*\*\* p<0.01, \*\* p<0.05, \* p<0.1

## 5. SONUÇ

Bu çalışmada üniversite öğrencileri evrenini temsilen seçilmiş bir örneklemden elde edilen veriler ile bireylerin yatırım tercihlerinin dağılımı, finansal karakteristikleri ve söz konusu yatırım tercihleri ile ilişkileri incelenmiştir. Çalışma bulguları bir bütün olarak ele alındığında, kriptovarlık yatırımlarının erkekler tarafından daha çok tercih edildiği ve erkek katılımcıların risk iştahının kadınlara göre daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca çalışmadaki örneklem özelinde finans dersi almanın finansal okuryazarlığı düşük derecede arttırdığı belirlenmiştir. Finans derslerinin finansal okuryazarlığa katkısı olsa da bu katkı düzeyinin yükseltilmesinin gerekliliği göze çarpmaktadır. Bu kapsamda finans alanında gerçekleştirilecek uygulamalı eğitimlerin artırılması ve bireylere kendi yatırımlarını yönetme becerilerinin katılması gerektiği açıktır. Öte yandan örneklemimiz özelinde en çok tercih edilen yatırım enstrümanlarının altın ve döviz olduğu görülmüştür. Bu durumun temel sebebinin bireylerin finansal bilgi eksikliği nedeniyle güvenli tercihlere yönelmesi olduğu söylenebilir. Ayrıca finansal piyasalarımızın dış piyasalara oranla daha az gelişmiş olduğu, finansal ürün çeşitliliğinin azlığı vb. faktörlerin de yatırımcıları altın, döviz gibi varlıklara yönettini söylemek hatalı olmayacaktır. Anket kapsamında bulunmasa da yüksek enflasyonun görüldüğü ülkelerde bir yatırım aracı haline dönüşen gayrimenkul ya da motorlu taşıtların da bireylerin tasarruflarını değerlendirdiği araçlar arasında olabileceği düşünülmektedir.

Cinsiyete göre elde edilen bulgular incelendiğinde, kadın katılımcıların ilk tercihinin (altın) erkek katılımcılardan (döviz) farklı olduğu bulgusudur. Bu durumun sosyokültürel sebeplerle açıklanabileceği tahmin edilmektedir. Verilerin toplandığı dönem itibarıyla (Mayıs-Haziran 2022) en az tercih edilen araçların her iki cinsiyet için de hisse ve mevduat olduğu bir başka sonuçtur. Bu durumdan hareketle, bireylerin enflasyon altı getirisi nedeniyle mevduat yatırımını tercih etmediği ancak enflasyon üzeri bir getiri elde edebilmek için de finansal piyasalardaki riski üstlenmekten kaçındığı şeklinde bir yorum yapılabilir. Son olarak finansal karakteristikler bağlamında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek ortalamalara sahip olduğu söylenebilmektedir.

Korelasyon analizleri ise finansal okuryazarlık ile riskli varlıklar (hisse, kriptovarlıklar) arasında diğer varlıklara göre daha güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Finansal konularda kendine güven ve riske yatkınlık değişkenleri ise benzer şekilde hisse senedi ve kriptovarlıklar ile korelasyon ilişkisine sahiptir. Öte yandan finansal karakteristikler ile hiçbir varlığa yatırım yapmama arasında ortaya çıkan negatif korelasyonlar da çalışma bulgularını destekler niteliktedir. Daha açık bir ifade ile finansal okuryazarlığı olan, kendine güvenen ve riske yatkın bireylerin bu özelliklere sahip olmayan bireylere kıyasla hem geleneksel piyasalarda hem de kripto varlık piyasalarında aktif olarak katılımcı olduğu söylenebilir. Kripto varlıklara yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde ise kriptovarlıklara yatırım miktarı ile en yüksek korelasyonun kriptovarlık okuryazarlığı değişkeninin sağladığı görülmektedir. Ayrıca finansal risk almayı seven katılımcıların kriptovarlıklara daha yüksek miktarda yatırım yaptıkları bir diğer bulgudur. Çalışmadan elde edilen bulgular bireylerin yatırım tercihlerinde birçok faktörden etkilendiğini ve yatırım tercihlerinin söz konusu demografik, finansal ya da davranışsal faktörlere göre farklılaştığını göstermiştir.

## KAYNAKÇA

- Abreu, M. ve Mendes, V. (2010). Financial literacy and portfolio diversification. *Quantitative Finance*, 10 (5), 515-528.
- Adil, M., Singh, Y., Ansari, M.S. (2022). How financial literacy moderate the association between behaviour biases and investment decision? *Asian Journal of Accounting Research*, 7(1), 17-30.
- Al-Tamimi, H.A.H. ve Kalli, A.A.B. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. *The Journal of Risk Finance*, 10(5), 500-516.
- Biçer, E. B. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4) , 1519-1533.
- Boshara, R., J. Gannon, L. Mandell, J. W. R. Phillips, S. Sass. 2010. Consumer trends in the public, private, and nonprofit sector. Working paper, National Endowment for Financial Education, Denver, CO.
- Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: işletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Journal of International Social Research*, 7(34), 98-113.
- Fettahoğlu, S. (2015). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine kocaali'nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (67) , 101-116. DOI: 10.25095/Mufad.396581
- Finke, M.S., Howe, J.S., Huston, S.J. (2017). Old age and decline in financial literacy. *Management Science*, 63 (1), 213-230.
- Hermansson, C. ve Jonsson, S. (2021). The impact of financial literacy and financial interest on risk tolerance. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 29, 1-12.
- Ji, Q., Bourri, E., Lau, C.K.M., Roubaud, D. (2019). Dynamic connectedness and integration in cryptocurrency markets. *International Review of Financial Analysis*, 63, 257-272.
- Kılıç, Y., Ata, H. A., & Seyrek, İ. H. (2015). Finansal okuryazarlık: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (66), 129-150.
- Kıran, F. , Çetinkaya Bozkurt, Ö. & Tunç, H. (2018). Finansal okuryazarlık ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişki: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 29-51.
- Lin, H.W. (2011). Elucidating rational investment decisions and behavioral biases: evidence from the Taiwanese Stock Market. *African Journal of Business Management*, 5(5), 1630-1641.

- Lusardi, A., Mitchell, O.S., Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O.S. (2011). Financial literacy and retirement planning in the United States. *Journal of Pension Economics and Finance*, 10(4), 509-525.
- Noctor, M., Stoney, S., Stradling, R. (1992) *Financial Literacy: A Discussion of Concepts and Competences of Financial Literacy and Opportunities for Its Introduction Into Young People's Learning*. Report prepared for the National Westminster Bank, National Foundation for Education Research, London.
- Rooij, M.C.J.V., Lusardi, A., Alessie, R.J.M. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101, 449-472.
- Xi, D., O'Brien, T.L., Irannezhad, E. (2020). Investigating the Investment Behaviors in Cryptocurrency. *Journal of Alternative Investments*, 23 (2), 141-160.
- Yılmaz, H., & Kaymakçı, T. (2021). Finansal davranışlar ve finansal okuryazarlık ilişkisi. *Akademik Hassasiyetler*, 8(15), 141-164.
- Yücel, S. & Çiftçi, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 143-161.
- Zhao, H. ve Zhang, L. (2021). Financial literacy or investment experience: which is more influential in cryptocurrency investment? *International Journal of Bank Marketing*, 39(7), 1208-1226.